

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องลักษณะของสมาชิกที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงสีข้าวชุมชน จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กรชาวบ้าน
4. แนวคิดการดำเนินงานโรงสีข้าวชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร

1.1 แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

เพทาย (2530) อ้างโดย สุรียา (2537 : 10-11) กล่าวว่า กลุ่มเกษตรกรเป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้ คือ

- เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกด้วยกันในการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในปัญหาที่ต้องร่วมมือกัน นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เป็นการส่งเสริมความสามัคคีระหว่างเกษตรกรและหมู่คณะ

- เพื่อประโยชน์ในแง่การซื้อและขาย เกษตรกรเป็นทั้งผู้ผลิต จำหน่าย และเป็นผู้ซื้อสินค้าต่างๆ มาขายเกษตรกรนอกจากจะซื้อสินค้าที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคแล้วยังซื้อสินค้าที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สินค้าเหล่านี้ถ้าเกษตรกรรวมกันซื้อเป็นจำนวนมากหรือซื้อในราคาขายส่ง ราคาจะลดลงไป 20-30% เป็นการตัดพ่อค้าคนกลาง ในด้านการขายเกษตรกรมีผลผลิตมากมายกว้างขวางแต่ก็จะเสียเปรียบพ่อค้าคนกลาง ถ้าไม่รวมกลุ่มต่างคนต่างขายทำให้พ่อค้าเลือกซื้อและกดราคาตามความพอใจ การที่เกษตรกรรวมกันเป็นกลุ่ม ผลผลิตที่ได้มอบหมายให้กลุ่มเป็นผู้หาตลาด จัดจำหน่าย ทำให้ไม่มีการแย่งกันขายและตัดราคาจะเป็นการพุงราคาให้เกิดความยุติธรรมทำให้ขายได้ในราคาดี เป็นการสร้างกำลังการต่อรองการขายให้สูงขึ้น

- เพื่อประโยชน์ในด้านการผลิต ความไม่แน่นอนของผลผลิตทางการเกษตร การผลิตน้อยหรือมาก การประมาณความต้องการของตลาด การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยกันคิด ช่วยกันหาตลาด การรวบรวมผลผลิตจะช่วยเกษตรกรรายย่อย ทำให้ประหยัดต้นทุน แรงงาน และค่าใช้จ่าย ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพและมีกำไรมากขึ้น

- เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ การทำงานในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนจะมีส่วนร่วม มีส่วนเป็นเจ้าของ มีการประชุม การฟังมติที่ประชุมคนส่วนใหญ่ทำให้สมาชิกรู้หน้าที่ที่จะต้องช่วยกัน รู้จักฟังเหตุผลของผู้อื่น เป็นการยกระดับฐานะของเกษตรกรให้มีการอยู่ดีกินดี มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

1.2 การดำเนินการของกลุ่มเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2536 : 15 - 16) ได้กำหนดแนวคิดในการดำเนินงานกลุ่มไว้ดังนี้

1.2.1 สถานการณ์ การจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรในอดีต มักจะเกิดจากการชักนำของเจ้าหน้าที่มากกว่าเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร เจ้าหน้าที่เข้าไปจัดตั้งกลุ่มโดยระดมเกษตรกร ใช้เวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์ ก็จัดทะเบียนกลุ่มเรียบร้อย ปัจจุบันการจัดตั้งกลุ่มขึ้นใหม่ในพื้นที่ที่ยังไม่เคยมีกลุ่มมาก่อนหรือการจัดตั้งกลุ่มขึ้นใหม่ในพื้นที่เดิมที่มีกลุ่มดำเนินการล้มเหลว จะต้องพิจารณาถึงสภาพปัญหา ความต้องการและความพร้อม หรือความสนใจของเกษตรกรเป็นหลัก

1.2.2 กระบวนการกลุ่ม ให้พิจารณาจากโครงสร้างของกลุ่ม ทั้งในแง่ของปัจจัยที่มีผลต่อกลุ่ม ได้แก่ การประเมินคุณค่าและความสามารถระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง ความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเป้าหมายและวิธีดำเนินงานกลุ่ม การสื่อความหมายหรือการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกและผู้นำกลุ่ม อำนาจและอิทธิพลของสมาชิกที่มีต่อกันภายในกลุ่ม การดำเนินงานกลุ่มควรมีขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยมี 4 ขั้นตอน คือ

1.2.2.1 ขั้นตอนการเตรียมกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่จะทำให้เกษตรกรในพื้นที่ เกิดความพร้อมที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพร่วมกัน สิ่งสำคัญจะต้องวิเคราะห์หาผู้นำชุมชน เพราะผู้นำจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกลุ่มมาก

1.2.2.2 ขั้นตอนการเรียนรู้ สามารถทำได้ 3 วิธีคือ

- ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน โดยการประชุมพบปะและอภิปรายปัญหา

- ให้มีการทัศนศึกษาดูงาน เช่น ไปดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ แล้วนำกลับมาประเมินว่าความรู้ที่ได้สามารถนำมาปรับใช้ได้หรือไม่

- หาวิทยากรเฉพาะด้านมาให้ความรู้ โดยประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2.2.3 ³ชั้นกลุ่มกิจกรรม เกษตรกรในกลุ่มจะสามารถจัดการงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้โดย

- กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน
- วางระเบียบและข้อตกลง โดยความเห็นชอบจากสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ตั้งแต่บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ
- วางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยวางตัวผู้ปฏิบัติและผู้นำกิจกรรมเฉพาะด้าน
- พัฒนาความเป็นผู้นำในกลุ่ม แต่ก็เน้นให้ทุกคนมีจิตสำนึกร่วมในการทำงาน โดยมีการกระจายประโยชน์ที่เป็นธรรมเพราะจะทำให้สมาชิกเห็นคุณค่าของการร่วมมือช่วยเหลือกันในกลุ่ม
- ประเมินผลความก้าวหน้าของแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ³ชั้นช่วยให้กลุ่มเข้มแข็ง สมาชิกจะต้อง

- เข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง
- แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และด้วยบรรยากาศความเป็นมิตร
- ร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่ม
- เผยแพร่ข่าวสารต่างๆ
- ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
- แนะนำเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกลุ่ม
- ร่วมกับผู้นำและสมาชิกอื่นดำเนินกิจการของกลุ่ม และขยายกิจการเมื่อมีโอกาสและความพร้อม

- ติดต่อเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความรู้ ข่าวสารการตลาด ปัจจัยการผลิต สินเชื่อและอื่นๆ

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ

พงษ์ศักดิ์ (2534) อ้างโดย สุริยา (2537 : 25-26) กล่าวถึงผู้นำและกลุ่มว่า ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน ผู้นำจะเป็นแสงแห่งความสำเร็จ เป็นจุดรวมแห่งพลังของสมาชิกกลุ่ม สังคม หรือองค์กร ผู้นำจึงเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะต่อลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ผู้นำยังเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ใต้บังคับบัญชาต่อสถาบัน โดยเฉพาะต่อความสำเร็จของกลุ่มสังคมนั้นเป็นอย่างยิ่ง

ผู้นำจะมีลักษณะในการนำหรือการดำเนินการใดๆ ได้ในลักษณะที่สั่งการ (Order) ในอำนาจที่มีอยู่ (Authority) หรือโดยการมีอำนาจ (Power) หรือโดยลักษณะชี้ช่องหรือแนวทางได้

(Guidance) การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องชักจูงใจผู้ตามหรือสมาชิก ให้คล้อยตามแนวทางที่เขากำหนดไว้ และสามารถนำเอากลุ่มหรือบุคคลที่ตามนั้น ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้เป็นผลสำเร็จ โดยผู้นำจะต้องมีความสามารถ (Ability) เป็นผู้ริเริ่มงานขึ้นมา โดยเป็นผู้วางหลักการเหตุผล เป้าหมาย ขอบเขตของกิจกรรมนั้น เพราะผลประโยชน์ที่ได้จะก่อให้เกิดความเจริญของกลุ่มหรือสังคมนั้น

การพัฒนาคนที่มีความสามารถ เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมไทยอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนา และการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคมไทยอย่างดียิ่ง การเป็นผู้นำในสังคมไทยจึงมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งสามารถรวมลักษณะผู้นำได้ดังนี้ (กิติ, 2531 : 153)

1. การเป็นผู้นำที่มีศีลธรรม สังคมไทยมักจะได้รับความเชื่อถือยึดมั่นจากประชาชน จากลักษณะ

การที่เป็นคนดีมีศีลธรรม อันเป็นภาพพจน์ของผู้นำไทย

2. การเป็นผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริต สังคมไทยให้การยอมรับบุคคลที่มีความซื่อสัตย์เป็นอย่างยิ่ง ใจซื่อมือสะอาด เป็นลักษณะผู้นำที่มีความก้าวหน้าสูงมาก

3. การเป็นผู้นำที่มีความจริงใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอีกประการหนึ่งในสังคมไทยที่ต้องการผู้นำที่มีความจริงใจต่อสังคมประเทศชาติและส่วนรวม ผู้นำเมื่อมีความจริงใจ ตั้งใจในการทำงานแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลสำเร็จอีกทั้งทำให้บรรดาผู้ตามทั้งหลายได้ทุ่มเทกำลังเข้าช่วยกันทำงาน

4. การเป็นผู้ที่มีความฉลาด การเป็นผู้ที่มีปัญญา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในด้านวิชาการ การทำงานเป็นผลให้สังคมไทยเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และผู้นำจะได้รับการยอมรับนับถือจากผู้คน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง

5. การเป็นผู้นำที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจะเป็นผู้นำของสังคมไทยนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า ทันสมัย สังคมไทยต้องการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยผู้ที่มีความคิดริเริ่ม จึงจะสามารถสร้างงานใหม่และนำวิธีการใหม่มาทำการพัฒนาได้

6. การเป็นผู้นำที่มีสายตากว้างไกลเพื่อที่จะสามารถวางแผนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันเหตุการณ์และทันสมัย

7. การเป็นผู้นำที่ให้ความร่วมมือการเป็นผู้นำนั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นผู้อำนวยการในการทำงานเท่านั้นแต่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ความร่วมมือจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้งานเกิดผลสำเร็จ

8. การเป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ดี ผู้นำจะต้องมีบุคลิกภาพ ท่าทาง ตลอดจนการแต่งกายที่ดี จึงจะสามารถดึงดูดจิตใจผู้คนได้

9. การเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบสูง จึงจะเกิดการยอมรับจากผู้อื่น

10. การเป็นผู้นำที่มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ ผู้นำไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาได้ตลอดเวลา

ยงยุทธ (2541 : 35) กล่าวถึงภาวะผู้นำว่าเป็นศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนาจการ โดยใช้กระบวนการสื่อความหมายหรือการติดต่อกันและกัน ให้ร่วมมือกับตน ดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินการจะเป็นไปในทางดีหรือชั่วก็ได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ยูว์ฒน์ (2526 : 26) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องรับประกันว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเองเพื่อกิจกรรมกลุ่มขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และการชี้แนะที่ถูกต้อง

ไพโรจน์ (2531:24) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการ การดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกัน วางแผนและปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและประเมินผลนั้น หมายความว่า การวางโครงการใดก็ตาม จะต้องเริ่มด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวิเคราะห์หรือชี้ชัดตัวปัญหาให้ได้ และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาก็เห็นว่าเป็นไปได้ ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติ การประเมินผลแล้วเสร็จ ก็เริ่มชี้ชัดปัญหาและวางโครงการใหม่เป็นวงจรอย่างนี้เรื่อยไป การที่ประชาชนจะกระทำได้ เขาต้องได้รับรู้หรือเข้าถึงโครงการ

นพดล (2547:21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกันทางด้านจิตใจและอารมณ์เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยใช้ความคิดริเริ่มความเป็นตัวของตัวเอง การวางแผนการตัดสินใจในการเข้าควบคุมทรัพยากรและระเบียบของกลุ่ม เพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ให้บรรลุผลเพื่อประโยชน์ของชุมชนและสร้าง

ความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของ ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมมีหลายลักษณะ เช่น การมีส่วนร่วมในการประชุมร่วมปรึกษาคณิศรร่วมเป็นสมาชิกเป็นผู้นำร่วมแก้ไขปัญหา การได้รับผลประโยชน์ต่างๆ ได้รับการบริการ หรือต้องการมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในชุมชน

วันรักษ์ (2531:10-14) ได้ให้ความหมายว่าการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบการมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการมากที่สุดนั้น จะได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากกว่า ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอ และยังได้อธิบายถึงกระบวนการพัฒนาชนบทโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงมี 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนเพื่อนำไปสู่การค้นปัญหาและความต้องการแท้จริงของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการคัดเลือกปัญหาที่แก้ไขตามลำดับก่อนหรือหลัง ซึ่งปัญหาเหล่านี้คนภายนอกหรือนักพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวชนบทที่อยู่กับปัญหาและรู้จักปัญหาของตนเองดีกว่าคนอื่น ให้เกิดความเข้าใจและยอมรับอย่างแท้จริง

2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาแล้วต่อไปคือการแยกแยะสาเหตุของปัญหาที่ลงความเห็นแล้วว่าเป็นปัญหาสำคัญอันดับแรกการทราบสาเหตุของปัญหาก็เพื่อให้การแก้ไขนั้นตรงจุด

3. การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและการวางแผนในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาแต่ละอย่างอาจมีมากกว่า 1 วิธี แต่ละวิธีอาจมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน หลังจากได้ทราบข้อเสียต่างๆ แล้วควรปล่อยให้ชาวบ้านเป็นฝ่ายตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการไหน จากนั้นก็จะเป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน ถึงแม้ว่าชาวชนบทมีฐานะยากจนและขาดแคลนทรัพยากรแต่ชาวชนบทที่มีทรัพยากรที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและร่วมดำเนินงานได้อย่างน้อยชาวชนบทก็ยังมีแรงงานของคนที่สามารถเข้าร่วมได้ และบางแห่งนอกจากแรงงานแล้วชาวชนบทสามารถจะเข้าร่วมทางการเงินในกิจกรรมบางอย่างได้ การร่วมลงทุนและลงแรงหรือมีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้ชาวชนบทรู้จักคิดถึงต้นทุนและผลได้ต่างๆ และมีความสนใจระมัดระวังผลประโยชน์ โดยพยายามดูแลรักษากิจกรรมที่ทำขึ้น เพราะเขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการติดตามผลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ การมีส่วนร่วมในขั้นตอน

นี้แบ่งออกได้ 2 กรณี คือโครงการที่รับผิดชอบโดยหน่วยงานของรัฐและกรณีที่สองคือกิจกรรมพัฒนาชนบทที่ดำเนินการโดยชาวบ้าน

ไพบูลย์ (2528 : 87)สรุปไว้ว่าการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการกระทำที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในหลัก 3 ประการคือ

1. การประสานงานร่วมมือ (Collaboration) หมายถึง การทำงานร่วมมือกันหลายฝ่าย เช่น การเข้าร่วมแรงงานหรือสมทบเป็นเงินทุนก็ได้
2. การจัดตั้งองค์กร (Organization) ได้แก่ การรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อให้เกิดพลังกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรสหกรณ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น
3. การให้อำนาจแก่ประชาชน (Empowering) หมายถึง การให้ประชาชนมีโอกาสฝึกหัดการใช้พลังกลุ่มเพราะประชาชนขาดอำนาจ ขาดสิทธิที่ถูกต้อง หรือขาดความเป็นประชาธิปไตยเมื่อประชาชนมีหลัก 3 ประการนี้เขาก็จะมีส่วนร่วมมากขึ้น

ไพรัตน์ (2527 : 6) กล่าวว่าประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขรวมทั้งลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข รวมทั้งสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมกันลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ประวิช (2532 : 16) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมคือ สมาชิกทุกคนจะต้องมีความเข้าใจ ให้การสนับสนุนและเต็มใจให้ความร่วมมือในกระบวนการอย่างแข็งขันสามารถที่จะกระทำได้โดยสมาชิกได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินการด้วยตนเองอย่างแท้จริงและวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ

- ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีการฝึกปฏิบัติมากกว่าการรับฟัง โดยมีการมอบหมายงานให้สมาชิกทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่องต่อไป
- พยายามเริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่สมาชิกทุกคนมีความสนใจ
- พยายามเริ่มต้นงานกับสมาชิกกลุ่มเล็กๆ ก่อน เพราะกล้าแสดงออก กลุ่มใหญ่ยากต่อการที่จะได้รับความคิดเห็นจากสมาชิกทุกคนแต่ในกลุ่มเล็กๆ สมาชิกทุกคนรู้จักกันดีมีความเชื่อถือและห่วงใยซึ่งกันและกัน ย่อมพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนได้ดีกว่า
- การสร้างจิตสำนึกในกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เขามีความเต็มใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือตนเองดังนั้นการช่วยให้สมาชิกเกิดความเข้าใจ และตระหนักถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของกลุ่ม และเป็นพลังสำคัญที่จะผลักดันให้สมาชิกร่วมมือกันทำกิจกรรม
- ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ ติดตามประสานงาน ดูแลและกำกับการทำกิจกรรมกลุ่ม ทั้งทางสังคม การดำเนินการทางธุรกิจให้เป็นไปตามแผน รวมทั้งการบริหารกลุ่มให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กรชาวบ้าน

จากการศึกษาของนลินี (2538 : 12) ได้กล่าวไว้ว่าชาวบ้านจะมีความรู้ดีว่าองค์กรชาวบ้านจะประสบความสำเร็จจะต้องสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนภายในองค์กรชาวบ้านจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินงานขององค์กรตั้งแต่ การร่วมกันคิดร่วมกันทำและการร่วมแก้ปัญหา หรือการร่วมกันเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น และสิ่งที่สำคัญสำหรับการที่จะทำให้องค์กรของชาวบ้านประสบความสำเร็จคือจะต้องมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันภายในชุมชน จากแนวคิดดังกล่าวสามารถจำแนกเงื่อนไขของความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรชาวบ้านได้เป็น 4 เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขของการดำเนินงานให้มีผลกำไรถือเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของสมาชิก องค์กรชาวบ้านจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้ ถ้าเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

เงื่อนไขที่ 3 เงื่อนไขของการกระจายผลประโยชน์ไปสู่สมาชิกในชุมชน โดยกลุ่มจะต้องมีการกระจายผลประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์ไปสู่สมาชิกได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

เงื่อนไขที่ 4 เงื่อนไขของความเชื่อมั่นที่มีต่อผู้นำของกลุ่มเพราะธุรกิจชุมชนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีผู้นำของกลุ่มที่ซื่อสัตย์ เป็นที่เชื่อใจแก่สมาชิก และจะต้องดำเนินธุรกิจจนประสบผลกำไรในการดำเนินงาน

พงษ์สันต์ (2542 : 19 - 20) ได้เสนอถึงลักษณะของเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ฐานสมาชิก มาจากกลุ่ม/องค์กรชุมชน ที่มีกิจกรรมชัดเจน การเข้ามาเป็นสมาชิก ต้องได้รับการเห็นชอบจากกลุ่ม

2. ระบบการบริหารจัดการ

- กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ภารกิจชัดเจน
- มีโครงสร้างองค์กร
- มีระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงร่วมกันชัดเจน
- มีการกระจายอำนาจ/ สมาชิกมีส่วนร่วม
- มีระบบการถ่วงดุล/ตรวจสอบกันเอง
- บทบาทหน้าที่กรรมการชัดเจน

3. การดำเนินกิจกรรม

- กิจกรรมที่ดำเนินการสนองความต้องการของสมาชิก
- ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
- ส่งเสริม พัฒนากิจกรรมกลุ่มสมาชิกให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. ศักยภาพในการขยายผลในการพัฒนา

- มีบทบาทในการประสานความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา
- มีการระดมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก

- มีการจัดสวัสดิการร่วมกันของสมาชิก โดยสอดคล้องกับความต้องการดำเนินงาน
 อย่างเป็นระบบ เลี้ยงตัวเองได้

เกรียงศักดิ์ (2530 : 29 - 30) กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มนั้น ไม่มีหลักประกันว่าทุกกลุ่มจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเสมอไป ปัญหาต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานอย่างไรก็ตาม หลักประกันขั้นต้นของความสำเร็จของกลุ่มมักจะครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและเป็นวัตถุประสงค์ที่สามารถจะปฏิบัติให้เกิดผลขึ้นได้ นอกจากนี้แล้ววัตถุประสงค์ดังกล่าวที่รวมเอาวัตถุประสงค์ของสมาชิกเข้าไว้ด้วยกันและไปในทิศทางเดียวกันด้วย

2. สมาชิกต้องมีระเบียบวินัย รู้จักกฎเกณฑ์และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกลุ่ม
3. บรรยากาศในการทำงานจะต้องเอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
4. ความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่มจะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างสมาชิก ช่วยเพิ่มบรรยากาศในการทำงาน และลดความขัดแย้งต่างๆ
5. ขวัญและกำลังใจของสมาชิก ควรได้รับการเสริมสร้างและบำรุงเพื่อให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น
6. การแบ่งงานและกำหนดลักษณะงานแยกเป็นสัดส่วนจะช่วยไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและป้องกันข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น
7. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม จะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงาน โดยคนๆ เดียว
8. ความเป็นประชาธิปไตยจะต้องเป็นสิ่งสำคัญและเป็นเครื่องรองรับในการทำงาน ลักษณะกลุ่มที่ดี ที่ประสบความสำเร็จ มีลักษณะดังนี้
 1. เป้าหมายชัดเจน สนองทั้งความต้องการส่วนบุคคล และความต้องการของส่วนรวม
 2. การสื่อความหมายระหว่างสมาชิกเป็นแบบ 2 ทาง ผู้ให้และผู้รับจะเข้าใจกันดี
 3. การมีส่วนร่วมและความเป็นผู้นำ กระจายออกไปให้สมาชิกอย่างทั่วถึง และเป็นไปตามความถนัดของแต่ละคน
 4. อิทธิพลและอำนาจภายในกลุ่ม ขึ้นอยู่กับความสามารถและข้อมูล สมาชิกในกลุ่มมีสิทธิและอำนาจร่วมกันและทัดเทียมกัน
 5. การตัดสินใจจะสอดคล้องกับสถานการณ์ สมาชิกจะมีส่วนในการอภิปรายกลุ่มอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ
 6. ความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มเป็นไปด้วยดี มีการยอมรับ สนับสนุนซึ่งกันและกัน
 7. การแก้ไขปัญหาต่างๆ จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพียงพอและสม่ำเสมอ
 8. สมาชิกจะมีการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของกลุ่ม โดยเฉพาะในเรื่องของข้อบกพร่องและการพัฒนา (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536 : 18)

4. แนวคิดการดำเนินงานโรงสีข้าวชุมชน

นันทิยา (2541 : 9 - 11) ได้ให้แนวคิดการดำเนินงานโรงสีข้าวชุมชนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. กิจการโรงสีต้องอยู่รอดด้วยตัวเอง

การทำกิจการโรงสีต้องอยู่รอดด้วยตัวเองหรือการดำเนินกิจการต้องไม่ขาดทุน เพราะหากขาดทุน เรื่องอื่นๆ ก็จะล้มเหลวไปด้วย ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องมีการปรับความคิดและปรับตัว 2 ประการคือ

- ปรับความคิดจากการคิดแบบชาวไร่ชาวนาซึ่งเน้นที่การผลิตหรือนักพัฒนาเอกชนที่เน้นในแง่การพัฒนาสังคม มาสู่การคิดในเชิงธุรกิจ

- ปรับตัวโดยทุ่มเททั้งร่างกาย แรงสมองแรงใจ และแรงทรัพย์ ต้องกระทำอย่างจริงจัง

2. ไม่ทำเพื่อความร่ำรวยขององค์กรแต่คำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน

ผลประโยชน์ของสมาชิกจะอยู่ใน 2 รูปแบบ คือ

1. ประโยชน์จากการขายข้าวเปลือกที่ราคาสูงกว่าท้องตลาดและการซื้อขายอย่างเป็นธรรม ไม่ถูกโกงน้ำหนักข้าวเปลือก

2. ประโยชน์จากการลงทุนของสมาชิก แบ่งเป็น

- ปันผลตามหุ้น สมาชิกสามารถซื้อหุ้นตามกำลังทรัพย์ของตน ซึ่งผลประโยชน์นี้จะให้แก่ผู้มีเงินซื้อหุ้น

- ปันผลเฉลี่ยคืนตามจำนวนน้ำหนักข้าวเปลือกที่สมาชิกรับมาขาย

- ปันผลในรูปสาธารณประโยชน์และสวัสดิการชุมชน นำผลกำไรมาทำกิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

3. การทำโรงสีต้องตั้งอยู่บนความศรัทธาและเชื่อมั่นของสมาชิกและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการทำโรงสีอยู่ในรูปของกลุ่มสมาชิกจะเป็นผู้ลงทุนร่วมกับการทำกิจการใดๆ จะต้องทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นและศรัทธา การปันผลกำไรให้แก่สมาชิกเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสร้างความเชื่อมั่นว่ากรรมการสามารถบริหารกิจการโรงสีได้

4. การทำโรงสีทำให้เกิดการสร้างงานและจ้างงานสมาชิกและชุมชน

การทำกิจกรรมใดๆ ของโรงสีจะต้องทำให้เกิดการสร้างงานและจ้างงานให้มากที่สุดแต่ในขอบเขตของการไม่เกิดผลเสียต่อกิจการ เช่น การขายข้าวให้แก่สมาชิกในราคาต่ำกว่าท้องตลาดเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกหารายได้จากการเลี้ยงหมู หรือการใช้แรงงานคนในการขนหรือแบกข้าวโดยไม่ใช้เครื่องจักรซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นในชุมชน

5. การทำโรงสีทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกและชุมชน

ในอดีตเกษตรกรขายข้าวเปลือกให้แก่พ่อค้าโดยไม่มีความรู้เกี่ยวกับการค้าเช่นการชั่งน้ำหนัก ราคาข้าวเปลือก คุณภาพของข้าวเปลือก เป็นต้น เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในเรื่องการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ หรือกล่าวได้ว่า เกษตรกรมีความคิดว่า ตนเป็นผู้ผลิตมาแต่โบราณ การค้าขายเป็นเรื่องที่ตนไม่ถนัดเกษตรกรจึงอยู่ในฐานะเสียเปรียบมาโดยตลอดแต่ในโลกข้างหน้า

เกษตรกรต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการแปรรูปและการค้าข้าวมากขึ้น สมาชิกจึงต้องได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะการจัดการเกี่ยวกับโรงสีอย่างครบวงจร

เสรี (2532) อ่างโดย ปรียา (2539 : 14-15) ให้แนวคิดว่าการเรียนรู้ของประชาชนในชนบท เป็นกระบวนการอันมีรากฐานอยู่ที่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การเรียนรู้ การปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียว กระบวนการดังกล่าวเกิดจากท้องถิ่นเหมาะสมกับท้องถิ่น ช่วยให้บุคคลและชุมชนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือภูมิปัญญาพื้นบ้าน การปฏิบัติตามแบบอย่างผู้รู้ การอบรมสั่งสอนในบริบทชุมชนวัฒนธรรมที่เป็นอยู่จริง

อนุก (2533 : 29) กล่าวว่าประชาชนในชนบทมีการสะสมและสืบทอดความรู้ที่สามารถตอบปัญหาและการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ในระดับหนึ่ง ชาวบ้านจะเรียนรู้ในสิ่งที่ป็นรูปธรรม การได้เห็นของจริง การได้พูดคุยกับเจ้าของประสบการณ์และชาวบ้านเรียนรู้จากประสบการณ์ การสรุปบทเรียน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของชาวชนบทเกิดจากรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ดังนี้

1. การที่เกษตรกรมาพบกันเอง เป็นการเชื่อมความรู้ระหว่างปัญญาชนด้วยกัน
2. การที่นักวิชาการลงไปคุยกับผู้นำชาวบ้าน แล้วเกิดกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมากระบวนการนี้เกิดจากที่นักวิชาการส่วนหนึ่งไปสัมพันธ์กับผู้นำชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทำให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น
3. การขยายผลความรู้ไปสู่เครือข่าย เช่น สายเครือญาติ สายกิจกรรม เป็นกลุ่มที่ทำกิจกรรมเหมือนกัน และสายปัญหาร่วมกันหรืออุดมการณ์ร่วมกัน
4. การเชื่อมผู้นำกับผู้นำเข้าหากันแล้วเกิดทางเลือกขึ้น
6. การนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการผลิตข้าวแบบเกษตรยั่งยืน

การดำเนินกิจการโรงสีจะต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการผลิตข้าวแบบเกษตรยั่งยืน โดยการไม่ใช้สารพิษและสารเคมีในการปลูกข้าว ซึ่งจะส่งผลดีแก่ตัวเกษตรกรและการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปวิต(2528) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มยุวเกษตรกรจังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มยุวเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจำนวน 6กลุ่ม และกลุ่มยุวเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 6 กลุ่ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มยุวเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มนั้น ประกอบด้วยอายุการเป็น

สมาชิก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานกลุ่ม ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร การมีส่วนร่วมในงานกลุ่ม และความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่ม

เจดศักดิ์ (2533) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยา สังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกโรงงานพิจิตรอาหารกระป๋อง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ประกอบด้วยปัจจัยทางจิตวิทยา ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ เป็นตัวกระตุ้นความสนใจแก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิก และเกษตรกรที่ยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกโรงงานให้เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น เพราะว่าการเป็นสมาชิกได้รับประโยชน์มากกว่าการไม่เป็นสมาชิก

คุณเดีว (2536) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า กลุ่มยังมีขนาดเล็ก และสมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่ากลุ่มที่มีขนาดใหญ่และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและที่ปรึกษากลุ่มผลตอบแทนสมาชิกกลุ่มจากการทำงานรวมของกลุ่ม เนื่องมาจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกประสบปัญหาภัยธรรมชาติ งานรวมไม่ประสบความสำเร็จและเกี่ยวกับสถานที่ดำเนินการไม่เพียงพอ ระยะเวลาการเข้าร่วมกลุ่ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาเข้าร่วมสั้น คือประมาณ 1 ปี จึงไม่เป็นปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม หากสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มเป็นเวลานาน สมาชิกเหล่านี้จะเป็นผู้ที่ได้ทำงานร่วมกันตามแผนงานของกลุ่มที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ความรู้ทางด้านเกษตรของสมาชิกกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มเพราะสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง

จันทนา (2538) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีความแตกต่างกันในกลุ่มทั้งสองน่าจะมีผลทำให้การดำเนินงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของสมาชิกด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วยความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม คือสมาชิกมีโอกาสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่และนักวิชาการ ตลอดจนผลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ และการรับรู้วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของกลุ่ม คือสมาชิกรับรู้วัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการจัดตั้งกลุ่มและการทำกิจกรรม การปฏิบัติงานทุกครั้งกลุ่มเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย พร้อมทั้งวิธีการดำเนินงานกลุ่ม ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานการณ์กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เพื่อจ่ายเป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืนตามหุ้นให้แก่สมาชิกอย่างยุติธรรมและสมาชิกพอใจรายได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

พรหมพันธุ์ (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีผลต่อคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต่างระดับกันได้แก่ การบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การจัดการและการทำเป็นธุรกิจของกลุ่ม การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และความพึงพอใจในผลตอบแทนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

เทียมหทัย (2544) ได้ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในด้านการตอบสนองความต้องการของสมาชิก ดังนี้ กลุ่มได้ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบกิจกรรมแก่สมาชิกส่งผลให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มมากขึ้นและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มได้ช่วยให้สมาชิกพบปะและช่วยเหลือกัน การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทำให้สมาชิกมีงานทำตลอดทั้งปีและมีรายได้เพิ่มขึ้น

กิติพงศ์ (2547) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีความสำเร็จระดับดีมีความพึงพอใจผลตอบแทนสูงกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีความสำเร็จระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุงระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มชี้ให้เห็นว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างกันในระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีความสำเร็จระดับดีจะมีอายุสมาชิกน้อยส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีระดับความสำเร็จปานกลางหรือระดับต้องปรับปรุงล้วนแต่มีอายุสมาชิกมากนอกจากนี้ยังพบว่าอายุ ระดับรายได้รวมและประสบการณ์ฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม แสดงว่าการเข้ารับการอบรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านไม่มีส่วนสำคัญต่อการนำความรู้จากการอบรมมาใช้สำหรับการบริหารและการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จเลย



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved